

30-årskrigen (1960), F. Grönebaums om forbindelsen mellem Frankrig og Rusland 1648-89 (1968) og B. Kentschynskyjs om Sverige og Ukraine 1654-55 (1956)).

Det monumentale værk ville utvivlsomt have vundet i værdi, om Vernadsky i stedet for den ofte minutøse fremstilling af den politiske historie havde brugt mere plads på en præsentation og diskussion af kildematerialet. Som bogen fremtræder nu, er den først og fremmest en håndbog i Ruslands politiske, administrative og religiøse historie, og takket være de fyldige litteratur- og kildehenvisninger er den et udmærket udgangspunkt for videre studier.

KARL-ERIK FRANSEN

ARNOLD SOOM: *Der Handel Revals im 17. Jahrhundert. Marburger Ostforschungen* 29. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1969. 200 s.

Forfatteren, der allerede har skrevet adskillige værker og afhandlinger om Østersøprovinsernes handel, behandler her i fem kapitler Revals handelsforbindelser med Vesteuropa, med Sverige og Finland, med det russiske marked og endelig indskrænkninger af fremmedes handel i byen. Revals eksport bestod for størstedelen af korn, hvoraf produktionen var tiltagende på grund af en betydelig landbrugseksponering i Estland. Til gengæld importeredes hovedsagelig salt. Dermed kom Reval i afhængighed af de hollandske købmænd, der opkøbte korn, fragtede det på deres skibe og bragte det nødvendige salt til byen. Dette afhængighedsforhold svækkedes dog gennem den stadig voksende handel med Sverige, hvilket tillod Reval større selvstændighed som handelspartner. Forfatteren lægger hovedvægten på undersøgelsen af de nævnte forhold, og handelen med andre områder træder noget i baggrunden, Danmark nævnes kun periferisk. Af særlig interesse er oplysningerne om omfanget og arten af den russiske handel, med flere karakteristiske eksempler på de vanskeligheder, der besværliggjorde denne. Bogen giver et udmærket indblik i Revals problemer og en instruktiv beskrivelse af handelens praktiske gennemførelse.

VELLO HELK

The Habsburg and Hohenzollern Dynasties in the Seventeenth and Eighteenth Centuries. Selected documents edited by C. A. MACARTNEY. *The Documentary History of Western Civilization*. London, Macmillan, 1970. x+379 s. £ 5.

Serien *The Documentary History of Western Civilization* er planlagt til at omfatte over 50 bind dækkende vidt forskellige aspekter og perioder af Europas historie. Den henvender sig fortrinsvis til historiestuderende ved engelsk-sprogede universiteter. Hvert bind består af en samling oversatte og kommenterede kildekrifter, der tilsammen skal give læseren et indtryk af perioden i sin helhed. Udvalget grupperer sig om centrale emner indenfor den økonomiske og sociale historie men dog også med eksempler fra den politiske historie.

Udgiveren af ovennævnte bind, den engelske historiker C. A. Macartney (f. 1895) har en stor produktion bag sig især omhandlende Ungarns historie i middelalderen. I de seneste år har han dog mest beskæftiget sig med Øst- og Centraleuropas nyere historie (*Independent Eastern Europe* (sammen med A. W. Palmer)), 1962, *The Habsburg Empire 1790-1918*, 1962, og *Maria Theresia and the House of Austria*, 1969).

Macartneys omfattende viden og brede orientering viser sig tydeligt i det foreliggende værk. Såvel indledningerne til de to afsnit som kommentarerne til de enkelte kilder er meget præcise ligesom oversættelserne synes tilfredsstillende. Men det er naturligvis en vanskelig for ikke at sige umulig opgave, som Macartney har fået. På 360 sider skal der være plads til et repræsentativt udvalg af i reglen uforkortede kilder til såvel Østrigs som Brandenburg-Preussens historie 1600-1800 samt kommentarer, bibliografi m. v. Naturligvis må et sådant udvalg til en vis grad blive subjektivt og vil kunne kritiseres. Bogen havde utvivlsomt vundet i værdi, om man havde begrænset emnet i tid eller rum, således at nogle flere typer kilder kunne være kommet med, og således at de enkelte emner kunne have fået en mere fyldig behandling.

Da mange af kilderne tidligere kun er trykt i vanskeligt tilgængelige publikationer, og da der er henvisning til supplerende litteratur til de fleste numre, vil bogen sikkert få god anvendelse i universitetsundervisningen. Man kan dog spørge, om det er nødvendigt at oversætte teksterne til engelsk. I hvert fald i det omfang de originale tekster er på tysk, må de læsere, der vil foretage et dybere studium, forudsættes at beherske dette sprog, eftersom næsten al litteratur om perioden er på tysk. Der skal her peges på en lignende serie: *Quellen zur neueren Geschichte*, udgivet af det historiske seminar ved universitetet i Bern, som adskiller sig fra den foreliggende ved at man centrerer kilderne om snævrere emner, som så belyses ved gengivelse af de originale tekster med supplerende tekst- og realkommentar. Efter min opfattelse frembringes der derved et arbejdsredskab af større værdi for såvel undervisning som forskning.

KARL-ERIK FRANDSEN

MOSES COIT TYLER: *A History of American Literature, 1607-1783*. Abridged and edited by ARCHIE H. JONES. Chicago and London, University of Chicago Press, 1967. xxii + 357 s. 76 sh. Paperback: 32 sh.

M. C. Tyler (1835-1900) var uddannet på Yale, blev præst og journalist, derpå professor i Engelsk ved Michigan »State« Universitet, og fra 1881 professor i amerikansk historie ved Cornell Universitet. Han menes at have været USA's første professor i amerikansk historie.

I 1878 kom hans *A History of American Literature 1607-1765*, i to bind (ofte siden genudsendt, også i paperback, således i Collier Books ved Perry Miller). Nitten år senere kom fortsættelsen *The Literary History of the American Revolution 1763-1783*, også i to bind. Det er disse fire bind som er blevet forkortede og sammenstillede i ét bind, inden for den af Paul M. Angle redigerede serie *Classic American Historians*.